

Жанна КИСЛЮК

*Здобувачка третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
zhannakysliuk@gmail.com*

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЗРІЛОСТІ У ПЕРІОД СТУДЕНТСТВА

Вивчення аспектів проблеми соціально-психологічної зрілості в студентські роки зумовлено попитом на ринку праці на фахівців з такими якостями, як активність, відповідальність, високі комунікативні навички та здатність до самоосвіти і розвитку. Але основним завданням освіти є передача знань та формування професійних компетенцій, а тому відсутній акцент на розвиток соціально-психологічної зрілості студентів.

Це протиріччя стало предметом багатьох досліджень, які можна розділити на два напрямки: по-перше, аналіз аспектів професійної діяльності з метою орієнтації навчального процесу саме на неї, а по-друге, розгляд спрямованості освітнього процесу на майбутніх фахівців. Вищезазначені напрями зосереджені на формуванні соціально-психологічної зрілості студентів, що сприяє здійсненню більш ефективної професійної діяльності.

Соціально-психологічна зрілість студентів означає їх готовність і здатність здійснювати професійну діяльність та нести відповідальність за себе і суспільство, і включає такі елементи, як високий рівень сформованості професійно важливих особистісних якостей, готовність відповідати вимогам різних видів праці, ступінь задоволеності своїм вибором професії та розвиненість високого рівня моральних якостей. Соціально і психологічно зрілі люди можуть діяти незалежно від свого оточення і концентруватися на власних цілях. Зрілі люди можуть робити вільний вибір і позитивно ставитися до життя [3]. Також зрілі люди мають здатність мислити, розвивати гармонійні соціальні відносини, розуміти свої сильні та слабкі сторони, мають високий рівень самоконтролю.

Аспекти соціальної та психологічної зрілості людини багато в чому визначаються її віком. Необхідно розрізняти хронологічний вік (кількість прожитих років), фізіологічний вік (ступінь фізичного розвитку людини) та психологічний вік (ступінь розвитку психологічних функцій) [2].

Підлітковий вік, який збігається зі роками студентства, характеризується психофізіологічними якісними змінами в розвитку людини [3]. У цей період завершується фізіологічний розвиток людини, а

також на цей вік припадає пік розвитку психофізіологічних, інтелектуальних і духовних функцій. Також цей вік характеризується завершенням розвитку вищих емоцій та самосвідомості, що є центральним психологічним новоутворенням юнацького віку; за Е. Еріксоном [1], цей період характеризується початком формальної дорослості, під час якої формується психологічне та соціальне благополуччя особистості, самостійність, відповідальність за себе та свої вчинки, розвиток здатності до прийняття осмислених життєвих рішень, визначення власної точки зору та усвідомлення цілей, формування особистого стилю життя, становлення професійної автономії та набуття нового соціального статусу суб'єкта професійної діяльності, вміння налагоджувати спокійні та довірливі стосунки. Цей вік також характеризується потребою в пошуку та розумінні сенсу життя. Типовою діяльністю в цей період є професійне самовизначення.

Системне становлення зрілої особистості передбачає усвідомлення себе як суб'єкта дії та суб'єкта в системі відносин, наявність внутрішньої позиції та самовизначення [4]. Таким чином, на певному етапі онтогенезу людина стає здатною визначити необхідний рівень свого соціального, морального і духовного розвитку в процесі накопичення соціального досвіду. Соціальна зрілість в цілому також має вищезазначені ознаки і характеризується ціннісними орієнтаціями, потребами і мотивами, способами діяльності, певним ступенем автономності, свідомим виконанням вимог, що пред'являються суспільством, творчою активністю, самостійністю дій і світогляду.

Рівень усвідомлення процесу професійного самовизначення є дуже важливим у виборі життєвого шляху. У багатьох випадках молоді люди здійснюють професійне самовизначення з метою збереження раніше сформованих природних зв'язків. Іншими словами, їхні пріоритети щодо майбутньої професійної діяльності відповідають їхньому способу життя та особистим уподобанням. Крім того, досягнення високого рівня особистісної зрілості передбачає орієнтацію на особистість, прагнення до самоусвідомлення, самопізнання та самореалізації у професійній освіті. Становлення професіонала, набуття професійних знань, умінь і навичок, набуття досвіду дозволяє молодим людям повною мірою усвідомити всю складність їхньої майбутньої професійної діяльності. Молоді люди можуть отримати змістовну підготовку до перенесення своїх навичок і компетенцій у професійну діяльність, а також прагнення до постійного розвитку і самовдосконалення.

Таким чином, з вищесказаного можна зробити наступні висновки. Соціально-психологічна зрілість особистості є результатом певного вікового етапу в ембріології людини і включає в себе сформованість готовності і здатності до здійснення професійної діяльності, готовність брати на себе відповідальність за її виконання, сформованість високого рівня особистісних якостей, що мають професійну значущість, задоволеність професійним вибором, сформованість високого рівня моральних якостей, високий рівень мислення і самосвідомості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Краєва О.А. Криза ідентичності підліткового віку та її роль у становленні зрілої особистості. Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України. Проблеми сучасної психології. 2010. Випуск 7. С. 310–321. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/19997/1/O_Kraieva_KIPVRSO_ZNPIO_7.PDF
2. Особистісна зрілість як проблема сучасної психології. Том 1 : колективна монографія / кол. авт. ; наук. ред. З.М. Мірошник. Кривий Ріг : Вид. р.А. Козлов, 2019. 220 с.
3. Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості : монографія / за ред.: С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2019. 540 с.
4. Столярчук О. А. Психологія становлення особистості фахівця в умовах різновекторності універсуму : монографія. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2018. 294 с.

Юрій РЕДЬКВА

*Здобувач третього освітнього-наукового рівня вищої освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
redkva123@gmail.com*

ФІЛОСОФСЬКО-СВІТОГЛЯДНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Фізична культура – невід’ємна і важлива частина життя людини. Ще у давні часи і особливо в період Античності, фізична культура постала засобом гармонійного розвитку людини, що поєднує в собі розвиток розумових здібностей та фізичну підготовку. Античний філософ Арістотель вказував, що людині потрібно виховувати високі моральні чесноти, мужність і витривалість, а також інтелектуальні здібності [4, с. 162–165]. В трактаті “Політика” філософ вказує, що “у справі виховання